

El canvi climàtic i Andorra: afrontar els reptes i aprofitar les oportunitats

Marc BALLESTÀ i ALIAS

La problemàtica del canvi climàtic s'ha d'enfocar com un problema d'àmbit local i que requereix, per tant, d'una acció global coordinada per poder ser efectiva, però que té uns grans impactes en l'àmbit local i, com a conseqüència i depenent de la realitat de cada zona, aquest impacte pot ser més o menys important.

En el cas d'Andorra, la nostra sensibilitat als efectes del canvi climàtic és molt elevada a causa de la nostra realitat. Aquest fet és degut a diferents factors: tenim un model econòmic que depèn en gran part del turisme. En aquest sentit, el turisme de neu a l'hivern i el de muntanya a l'estiu continuen sent els més importants. Andorra continua tenint un sector agrari i ramader força important. I, també de forma indirecta, el nostre clima i els nostres paisatges, entre d'altres aspectes socioeconòmics, és un dels reclams que tenim per potenciar l'obertura econòmica i atraure inversió estrangera, un dels punts centrals de la política econòmica de Demòcrates per Andorra.

De manera global, l'estratègia de lluita contra el canvi climàtic i els seus efectes es basa en dos eixos. D'una banda, mesures mitigadores: aquelles que pretenen reduir el canvi climàtic i els seus efectes. De l'altra, mesures d'adaptació: què fem per mitigar l'impacte que el canvi climàtic i els seus efectes tenen en la nostra economia i societat en general. Dins aquest grup, podem destacar accions com l'obertura econòmica, les polítiques turístiques o el foment de nous sectors d'activitat a través dels clústers de la iniciativa Actua, accions que formen part de l'eix central de la política del govern de DA.

Totes les accions que s'estan impulsant des de les diferents administracions a Andorra es treballen de forma transversal entre tots els ministeris i no són conjunts d'accions aïllades impulsades només pel ministeri de Medi Ambient i Sostenibilitat. Moltes tenen components en aquests dos eixos.

Dins del conjunt de mesures específiques implementades podem destacar les següents:

Implementació d'un nou model energètic

Dins d'aquesta iniciativa s'ha impulsat i dut a terme l'elaboració del *Libre blanc de l'energia*, amb la participació tant del sector públic com privat. Aspecte clau per a l'èxit d'un procés de transformació d'aquest tipus.

Els principals objectius d'aquesta iniciativa són tres: reduir la dependència energètica de l'exterior (actualment només es genera a Andorra entre el 15 i el 20% del total de l'energia consumida); anar cap a un sistema de producció sostenible, i mantenir la competitivitat dels preus (cal recordar que Andorra té un dels preus de l'electricitat més baixos d'Europa).

La implementació d'aquest nou model energètic inclou un conjunt molt ampli d'accions transversals que impacten en molts sectors, entre els quals podem destacar: l'eficiència energètica en edificis, l'aprofitament de recursos renovables, potenciar l'ús del transport públic i els vehicles de baixa emissió de carboni.

Un dels altres àmbits en què es fa necessària una acció important, i que sense aquests no es podran assolir aquests objectius, és l'impuls dels canvis legislatius i reglamentaris necessaris per poder dur a terme aquest canvi de model. Entre aquests cal destacar canvis legislatius com ara la modificació Llei de creació de FEDA, la Llei de foment del vehicle elèctric i l'impuls de diferents reglaments com poden ser els de construcció, el de rehabilitació d'edificis, el de geotèrmia o el de la producció eòlica.

A part d'aquest canvis, també és bàsic tenir la definició del Pla sectorial d'infraestructures energètiques (PSIE). Aquest pla és necessari per tal d'identificar les potencialitats d'aprofitament en energies renovables dins el nostre territori per tal de garantir una planificació correcta del seu desplegament i assegurar que es fa de forma òptima i ordenada. També és el que ens ha de permetre assolir els compromisos contrets per Andorra a la cimera del Clima de la COP21 i aconseguir la sostenibilitat del nostre model energètic, que és el nostre objectiu final.

Pla Engega 2016

És una iniciativa pública i privada que té la participació del Govern, comuns, FEDA i empreses distribuïdores, l'Automòbil Club Andorra i l'AIVA (Associació d'Importadors de Vehicles d'Andorra).

Aquesta iniciativa pretén donar una sèrie d'incentius per al foment del vehicle elèctric a Andorra. Aquests incentius són econòmics (ajuts a la compra i al desballestament), de mobilitat (ús del carril bus i aparcament gratuït en zona blava) i operatius (desplegament d'una xarxa de punts de càrrega públics i subvenció de punts de recàrrega domèstics).

Per poder tirar endavant aquesta iniciativa ha estat necessari, en primer lloc, impulsar i aprovar la Llei de foment del vehicle elèctric, marc legal que dóna cobertura tant a l'ús del vehicle elèctric com als incentius abans esmentats.

Inicialment, aquest pla està pensat per a una durada de tres anys, durant la qual es vol posicionar Andorra com un dels països capdavanters en l'ús del vehicle elèctric, i amb un objectiu marcat d'assolir el nombre de 500 vehicles elèctrics al final d'aquests tres anys. Per poder aconseguir això hi ha un pressupost anual d'un milió d'euros en ajudes directes (750.000 € en ajuts a la compra del vehicle elèctric o híbrid endollable i 250.000 € en ajudes al desballestament de vehicles antics).

Aquest pla també inclou la instal·lació de dotze nous punts de recàrrega a la via pública, sumats als vuit que ja hi havia actualment; la subvenció de l'equip i la instal·lació del punt de recàrrega domèstic, i un pla de comunicació específic per a aquest pla.

Pla Renova

Es tracta d'un pla per al foment de l'estalvi i l'eficiència energètica i per a la implantació d'energies renovables en l'edificació.

Aquest pla consisteix en un conjunt d'ajudes destinades a la millora de l'accessibilitat, la implantació d'energies renovables als edificis existents i nous, l'embelliment de façanes, patis i cobertes dels edificis existents; la millora de l'eficiència energètica en edificis existents i la millora de la seguretat industrial de les instal·lacions existents, i desplegament vehicle elèctric. Aquest pla ja fa uns quants anys que està funcionant i per al 2016 es tradueix en 1 milió d'euros en ajudes directes i més de 15 milions d'euros en avals per a préstecs. Pel que fa al 2015, el pla ha suposat prop de 6,5 milions d'euros en execució d'obres amb aquesta finalitat.

Programa 3E

El Programa 3E (eficiència energètica a les escoles) és un projecte pilot d'eficiència energètica a les infraestructures escolars que consisteix en el subministrament d'aparells de comptatge d'energia tèrmica i elèctrica i d'un sistema informàtic d'eficiència energètica d'edificis que permet fer les mesures del consum d'aquests dos tipus d'energia i el seu posterior control per tal de veure de manera clara l'efecte de les diverses mesures d'estalvi i eficiència energètica que s'hi implementen.

En concret, es realitzen mesures dels consums de calor, aigua calenta i consum elèctric. També es fa el seguiment del rendiment dels equips de producció energètica (calderes) i es disposa d'un quadre de control de gestió que es posa a disposició tant dels encarregats de la gestió de la infraestructura com dels docents i alumnes.

Aquesta eina permet assolir dos objectius pel que fa als responsables de la gestió de les infraestructures: d'una banda, la millora de la gestió i la reducció de la despesa energètica, i de l'altra, prioritzar les inversions fetes en aquest camp a partir dels resultats obtinguts i les principals mancances detectades amb les mesures realitzades.

Paral·lelament, i tant o més important que els objectius anteriors, es realitza també una acció pedagògica que persegueix aquest lema: *L'educació no és una finalitat, sinó una eina per transformar la societat a mig termini*. Per aconseguir això es treballa en dos vessants: la pedagogia sobre les actuacions realitzades a través de maquetes, plafons informatius, panells informatius, cartes als pares...; i la pedagogia genèrica sobre estalvi i eficiència, a través d'activitats d'experimentació en forma de tallers.

La voluntat d'aquest programa és incorporar-hi tots els centres escolars abans del final de legislatura i, d'aquesta manera, donar compliment a les polítiques del *Llibre blanc de l'energia*, fomentar el rol exemplar de l'administració i situar les escoles com a motor de canvi de la societat.

Altres accions destacades dins el conjunt de polítiques impulsades per Demòcrates per Andorra són el Pla nacional de residus (revisió 2017-2020), el desplegament de les plantes de

cogeneració i xarxes de calor, la prova pilot de planta de compostatge, l'Estratègia nacional del paisatge, els projectes d'estudi del canvi climàtic dins el marc del Poctefa (Programa de col·laboració territorial Espanya-França-Andorra), etc.

Del Govern als Comuns

Un element clau dins de l'estratègia de Demòcrates per Andorra és donar continuïtat a les polítiques impulsades a escala nacional dins de l'àmbit parroquial. Això és possible gràcies al fet que DA té la responsabilitat de govern tant en l'administració general com a la majoria dels comuns.

Com a exemples clars d'aquesta continuïtat de polítiques a partir d'accions concretes impulsades des dels comuns tenim:

- Reforma energètica del Centre Esportiu d'Ordino (millora de l'eficiència energètica i instal·lació d'energies renovables: solar i biomassa).
- Desplegament d'una xarxa de calor connectant la caldera de biomassa a altres edificis públics de la parròquia (Ordino).
- Projecte de central minihidràulica al pont del Castellar (Ordino).
- Anàlisi dels impactes del canvi climàtic i estratègies d'adaptació de l'estació d'esquí d'Arcalís (Ordino).
- Foment de la mobilitat elèctrica: compra de vehicles de servei (Andorra la Vella).
- Accions per complir amb els objectius del Pla nacional de residus (Andorra la Vella).
- Accions per al control dels abocaments al medi (Andorra la Vella).
- Producció energia renovable als edificis públics (Andorra la Vella).

Altres exemples en la mateixa línia els podem trobar a la resta de parròquies.

Fundació ActuaTech

La Fundació ActuaTech neix amb l'objectiu d'establir un marc de referència per al desplegament i impuls de projectes tecnològics amb un alt valor afegit que contribueixin al desenvolupament de l'Smart Country en el context de diversificació econòmica d'Andorra.

ActuaTech està formada per quatre patrons: Govern, UdA, Andorra Telecom i FEDA, i els seus objectius són:

- Desenvolupar projectes concrets en àmbits tan diversos com el turisme, la mobilitat, les telecomunicacions o l'energia.
- Potenciar Andorra com a *living lab*: laboratori d'innovació en un entorn real.
- ActuaTech i el MIT treballen en el desenvolupament d'una base de dades relacional (*big data*) de país. Aquesta base de dades ha de permetre disposar d'un contingut base que permeti dur a terme anàlisis, simulacions, visualitzacions o tractaments específics de la informació orientats a la identificació de patrons i donar suport a la presa de decisions, entre d'altres aspectes.

El canvi climàtic és interdisciplinari i té un impacte en molts diferents sectors: turisme, consum energia, agricultura, etc. S'està treballant per incorporar les dades i mesures relacionades amb el canvi climàtic en aquesta base de dades (qualitat de l'aire, temperatura, precipitacions, etc.) i poder-les relacionar amb dades sectorials (turisme, tràfic i consum d'energia).

Aquest projecte representa una oportunitat única per impulsar projectes de recerca en un entorn únic, a través de la Universitat d'Andorra (UdA) i altres entitats com l'Institut d'Estudis Andorrans (IEA) i l'Observatori per a la Sostenibilitat d'Andorra (OBSA). Aquest projecte ens ha de permetre disposar d'un entorn únic per desenvolupar i provar models que després puguin ser replicats, i potenciar Andorra com un *living lab* en temes de canvi climàtic. En definitiva, pot ser una gran oportunitat per posicionar Andorra com un dels països capdavanters en aquest camp.

Marc Ballestà i Alias,
enginyer en telecomunicacions i conseller general del Grup Parlamentari Demòcrata